

Expertmeeting mbo

Prikkelend gesprek over zekerheid, echtheid en samenwerking

Verslag van de estafettebijeenkomst Ambitie Programma mbo

16 oktober 2006

Zet tien bestuurders uit het middelbaar beroepsonderwijs, de directeur van Stichting Consortium PGO en de voorzitter van Procesmanagement Herontwerp MBO bij elkaar in een zaal en laat hen praten over manieren om meer jongeren enthousiast te maken voor een opleiding in de techniek. Zie daar de insteek van de expertmeeting mbo die op 16 oktober, een maand voor Vliegende Hollanders, gehouden werd. Een bloemlezing van de belangrijkste conclusies.

Vieze handen

Hoe kunnen onderwijsinstellingen meer jongeren trekken voor technische opleidingen? Een concrete vraag die meerdere antwoorden heeft. Hier geen ei van Columbus: de materie is te complex. Een mogelijke oplossing heeft te maken met beeldvorming. Jongeren – en de over hun schouders meekijkende ouders – denken bij techniek nog steeds aan een mecanicien met vuile handen. Natuurlijk blijven we altijd behoefte houden aan echte ambachtslui. Niveau 1 en eventueel 2 kunnen daarop inspelen. Maar techniek is zoveel meer, zeker na de ICT-revolutie. Denk aan Nederlandse successen als TomTom, Senseo. De toekomstige Bill Gates die nu een opleiding op niveau 3 of 4 doorloopt heeft een andere benadering nodig. Niveaudifferentiatie is daarbij het sleutelwoord. Ook van het imago van het onderwijs mag het stof geveegd worden. Er hangt te zeer een ‘grijze mannen cultuur’. Die kan doorbroken worden door het bedrijfsleven binnen te halen in de school: een flexibele schil van vakspecialisten die hun actuele praktijkervaring overdragen op deelnemers.

‘Techniek iets voor jou?’

Positieve beeldvorming kan de keuze van jongeren sterk beïnvloeden. Dit enthousiasmeren moet al op vroege leeftijd gebeuren. Het mbo kan daar een relevante bijdrage aan leveren door samen te werken met basisscholen. Het ‘kistenproject’ is daar een goed voorbeeld van (mbo’ers bouwen kisten met techniekactiviteiten voor basischolieren). Ook op latere leeftijd kan de keuze beïnvloed worden. Jongeren die eerst een andere keuze maken, kunnen tijdens hun studie gewezen worden op de mogelijkheden van techniek. Dat is niet gemakkelijk. Mensen die voor zorg & welzijn gekozen hebben, krijg je moeilijk op een opleiding met een technische signatuur. Toch kunnen we ook hen winnen voor de techniek: door over de sectoren heen te kijken. Koppel bouwkunde aan design en creëer zo een opleiding die ook aantrekkelijk is voor mensen die nu nauwelijks voor techniek kiezen.

Echtheid & zekerheid

De belangrijkste trigger voor een technische keuze is zekerheid. Jongeren zuigen zich dagelijks vol met informatie. Die informatie toetsen ze aan hun eigen leven: wat heb ik hieraan? De media pakken groot uit over ontslagen bij een groot technisch bedrijf? Dan liever geen loopbaan in de techniek. Als techniek niet garandeert dat er straks werk is, kiest een jongeren niet voor deze sector. Naast zekerheid is ook echtheid relevant. We moeten goed nadenken hoe we met jongeren omgaan. We moeten echt overkomen, reële beelden tonen en de jongere in zijn of haar waarde laten. Alleen met authenticiteit verdienen we hun respect.

Belemmeringen

Waarom worden bovenstaande handreikingen niet overal toegepast? Grote bottleneck is de eilandjescultuur: technische vakgroepen zijn te zeer naar binnengericht. Er zijn stevige contacten in de procestechniek, maar de blik naar buiten toe ontbreekt: ééndimensionale vakmanschap. Men moet breder denken, over de muren van de eigen sector heen. Co-innoveren. Het blijkt tevens moeilijk te zijn om grote bedrijven of een cluster van kleine bedrijven te vinden om mee samen te werken. Verder is het voor ROC's zeer demotiverend te zien dat 'hun' innovatie na een jaar van investeringen door anderen wordt opgepakt. Daar zou eigenlijk een soort licentie voor moeten komen. Bètatechniek is ook niet echt een issue op de opleidingagenda van de ROC. En waar dat wel is, geldt een scheve verhouding tussen beleid en uitvoering: die ligt nu op 80 – 20. Terwijl veranderen vooral moet plaatsvinden op de werkvloer.

Voer voor de summit

Drie uur praten levert veel thema's op. Als slotsom van een nuttige avond kiezen de aanwezigen één thema uit die zij graag op de summitagenda terugzien. Hoog scoort flexibele formatie binnen het ROC (het omarmen van het bedrijfsleven). Verder dient er een stevige techniekagenda te komen: techniek moet een voor iedereen zichtbare positie krijgen in de totale beroepskolom. Daarbij moeten we niet alleen in micro-oplossingen denken – iedere school doet wat het kan – maar ook in macro-oplossingen. Ook 'octrooirecht'/licenties voor geslaagde innovatieve projecten, co-innoveren en uitwisseling van kennis in netwerken verdienen de aandacht tijdens de summit.

De uitkomsten van de bijeenkomst worden gebruikt voor Koers op talent, de slotverklaring van Vliegende Hollanders. Daarin staan de conclusies van de Summit en de doelstellingen van het Platform Bèta Techniek voor de komende jaren. Hoe gaan we in de toekomst om met techniek, technologie, wetenschap, innovatie en talent? En hoe verbeteren we de Nederlandse positie in de wereld? 'Koers op Talent' wordt in een speciale sluitingsceremonie aangeboden aan de top van de politiek, het bedrijfsleven en het onderwijs.